

2025

HISTORY

Full Marks : 80

Pass Marks : 24

Time : Three hours

The figures in the margin indicate full marks for the questions.

Q. No. 1 carries 1 mark each	1×8 = 8
Q. No. 2 carries 2 marks each	2×8 = 16
Q. No. 3 carries 4 marks each	4×8 = 32
Q. No. 4 carries 6 marks each	6×3 = 18
Q. No. 5 carries 6 marks each	6×1 = 6
	<hr/>
	Total = 80

1. Answer the following questions : (any eight)

নিম্নলিখিত প্রশ্নসমূহৰ উত্তৰ দিয়া : (যিকোনো আঠটা)

নিম্নোক্ত প্রশ্নগুলিৰ উত্তৰ দাও : (যে-কোনো আটটি)

गाहायनि सोनायफोरनि फिननाय लिर : (मोनदाइननि)

(i) Who is known as the 'Father of Indian Archaeology'?

কোনজন ব্যক্তিক 'ভাৰতীয় প্ৰত্নতত্ত্বৰ জনক' বুলি জনা যায়?

'ভাৰতীয় প্ৰত্নতত্ত্বৰ জনক' বলে কে পরিচিত ?

'सोरखौ भारतनि गोदोमिनारि (Archaeology) बिफा बुनाय जायो ?

(ii) Name one Janapada.

এখন জনপদৰ নাম লিখা।

একটি জনপদেৰ নাম লেখো।

मोनसे जनपदनि मुं लिर।

(iii) Who composed the Allahabad Pillar Inscription?

এলাহাবাদ স্তম্ভলিপি কোনে বচনা কৰিছিল?

এলাহাবাদ স্তম্ভলিপি কে রচনা করেছিল ?

एलाहाबाद खाम्फा हांखोखौ सोर रनसायदोमोन ?

(iv) Where was Buddha born?

বুদ্ধদেবৰ জন্ম ক'ত হৈছিল?

বুদ্ধদেবেৰ জন্ম কোথায় হয়েছিল ?

बुद्धदेबा बबेयाव जोनोम जादोमोन ?

(v) During whose reign Chinese traveller Hieu-Yen-Chang visited Assam ?

কোনজন শাসকৰ শাসনকালত চীনা পৰিব্ৰাজক হিউয়েন চাং অসম ভ্ৰমণ কৰিছিল ?

কাৰ শাসনকালে চীনা পৰিব্ৰাজক হিউয়েন-সাং আসামে ভ্ৰমণ কৰেছিলে ?

সৌৰ খুংগিৰিনি সমাৰ চীনা দাবদায়াৰি হিউয়েন চাং আ আসামাব ফৈদোঁমোন ?

(vi) Who was the first prince of Assam to revolt against the British ?

বৃটিছৰ বিৰুদ্ধে বিদ্ৰোহ কৰা অসমৰ প্ৰথমজন ৰাজকোঁৱৰ কোন আছিল ?

ব্ৰিটিছদেৰ বিৰুদ্ধে বিদ্ৰোহ কৰা আসামেৰ প্ৰথম ৰাজা কে ছিলে ?

ব্ৰিটিছনি হেঁথায়ে জুজিনায় আসামনি গিৰিসিন ৰাজখুংগুৰিনি মুঙা মা ?

(vii) Who authored 'Rihla' ?

'ৰিহ্লা'ৰ লেখক কোন ?

'ৰিহ্লা'-ৰ লেখক কে ?

ৰিহলানি লিৰগিৰিয়া সৌৰ ?

(viii) Who started the Virashaiva Tradition in Karnataka ?

কোনে কৰ্ণাটকৰ বীৰশৈব পৰম্পৰাৰ আৰম্ভ কৰিছিল ?

কৰ্ণাটকে বীৰশৈব পৰম্পৰা কে আৰম্ভ কৰেছিল ?

কৰ্ণাটকনি বিৰসৈব দৌৰোডাৰি সৌৰ জাগায়দোঁমোন ?

(ix) Name the best-known woman poet of the Bhakti tradition.

ভক্তি পৰম্পৰাৰ সকলোতকৈ প্ৰসিদ্ধ মহিলা কবিগৰাকীৰ নাম লিখা।

ভক্তি পৰম্পৰাৰ সবথেকে পৰিচিত মহিলা কবিৰ নাম লেখো।

সিবিথায় দৌৰোডাৰিনি বয়নিখুইবো মুংদাংখাসিন আয়জো খন্থাইগিৰি মুং লিৰ।

(x) What is Bell of Arms ?

অস্ত্রাগাৰ কি ?

অস্ত্রাগাৰ কি ?

হাথিয়ার भान्दार (बारिद) मा ?

(xi) Name the leader of Vietnam War.

ভিয়েটনাম যুদ্ধৰ নেতাজনৰ নাম লিখা।

ভিয়েতনামেৰ যুদ্ধনেতাৰ নাম লেখো।

ভিয়েতনাম দাবহানি দৈদেংগিৰিনি মুং লিৰ।

(xii) Which country has the longest written Constitution ?

কোনখন দেশৰ সংবিধান দীৰ্ঘতম লিখিত সংবিধান ?

কোন দেশেৰ সংবিধান দীৰ্ঘতম লিখিত সংবিধান ?

बबे मोनसे हादरनि संबिजिदआ गोलावसिन लिखनाय संबिजिद ?

2. Answer the following questions in brief : (any eight) 2×8=16

তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ চমু উত্তৰ দিয়া : (যিকোনো আঠটা)

নীচেৰ প্ৰশ্নগুলিৰ সংক্ষিপ্ত উত্তৰ দাও : (যে-কোনো আটটি)

सुंदयै फिननाय लिख : (जायखिजाया मोनदाइन)

(i) Name any two important sites of Harappan Civilization.

হৰপ্পা সভ্যতাৰ যিকোনো দুখন স্থানৰ নাম লিখা।

हरप्पा सभ्यतार ये-कोनो दुटि स्थानेर् नाम लेखो।

हरप्पा सोदोमस्त्रिनि जायखिजाया मोननै जायगानि मुं लिख।

(x) What is Bell of Arms ?

অস্ত্রাগাৰ কি ?

অস্ত্রাগাৰ কি ?

হাথিয়ার भान्दार (बारिद्र) मा ?

(xi) Name the leader of Vietnam War.

ভিয়েটনাম যুদ্ধৰ নেতাজনৰ নাম লিখা।

ভিয়েতনামেৰ যুদ্ধনেতাৰ নাম লেখো।

भियेतनाम दावहानि दैदेनगिरिनि मुं लि।

(xii) Which country has the longest written Constitution ?

কোনখন দেশৰ সংবিধান দীৰ্ঘতম লিখিত সংবিধান ?

কোন্ দেশেৰ সংবিধান দীৰ্ঘতম লিখিত সংবিধান ?

बबे मोनसे हादरनि संबिजिदआ गोलावसिन लिरनाय संबिजिद ?

2. Answer the following questions in brief : (any eight) 2×8=16

তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ চমু উত্তৰ দিয়া : (যিকোনো আঠটা)

নীচের প্রশ্নগুলির সংক্ষিপ্ত উত্তর দাও : (যে-কোনো আটটি)

सुंदयै फिननाय लिः (जायखिजाया मोनदाइन)

(i) Name any two important sites of Harappan Civilization.

হৰপ্পা সভ্যতাৰ যিকোনো দুখন স্থানৰ নাম লিখা।

হৰপ্পা সভ্যতাৰ যে-কোনো দুটি স্থানের নাম লেখো।

हरप्पा सोदोमस्त्रिनि जायखिजाया मोननै जायगानि मुं लि।

(ii) What were the *two* settlements of the Harappan Civilization ?

হৰপ্পা সভ্যতাৰ দুটা জনবসতি কি কি ?

हरप्पा सभ्यतार दुटि जनवसति कि कि ?

हरप्पा सोदोमस्तिनि मोननै सुबुं थाथाय मा मा ?

(iii) Write *any two* vows of Jain monks and nuns.

জৈন ভিক্ষু-ভিক্ষুণীসকলৰ পালনীয় যিকোনো দুটা অঙ্গীকাৰ লিখা।

জৈন सम्यासी-सम्यासीनिदेर पालनीय ये-कोनो दुटि अङ्गीकार लेखो।

जैन भिक्षु भिक्षुनिफोरा लानाय जायखिजाया मोननै समाय खिरा लिर।

(iv) Name *two* cities of ancient Assam.

প্ৰাচীন অসমৰ দুখন নগৰৰ নাম লিখা।

प्राचीन आसामेर दुटि शहरेर नाम लेखो।

गोदोनि आसामनि नोगोर मोननैनि मुं लिर।

(v) Name *two* important 'Tantra Sastra' of ancient Assam.

প্ৰাচীন অসমৰ দুখন 'গুরুত্বপূৰ্ণ তন্ত্ৰশাস্ত্ৰ'ৰ নাম লিখা।

प्राचीन आसामेर दुटि गुरुत्वपूर्ण 'तन्त्रशास्त्रे'र नाम लेखो।

गोदोनि आसामनि गोनांथार गानै तन्त्रशास्त्रनि मुं लिर।

(vi) What, according to the historians, were the *two* categories of Bhakti traditions ?

ইতিহাসবিদসকলৰ মতে ভক্তি পৰম্পৰাৰ মূল ভাগ দুটা কি কি ?

ঐতিহাসিকদের মতে ভক্তি পরম্পরার মূল ভাগ দুটি কি কি ?

जारिमिनगिरिफोरनि बादिब्ला सिबिथाय दोरोडारिनि गुबै बाहागो मोननैया मा मा ?

(vii) Who discovered the ruins at Hampi and when ?

হাম্পী চহৰৰ ধ্বংসাবশেষ কোনে কেতিয়া আবিষ্কাৰ কৰিছিল ?

হাম্পি শহৰেৰ ধ্বংসাবশেষ কে কৰে আবিষ্কাৰ কৰেছিল ?

হামপি নোগোৱক্সৌ সৌ আৰো মাৰ্ভ্লা দিহুনফিনদৌমৌন ?

(viii) Name any two types of land under Akbar.

আকবৰৰ অধীনত যিকোনো দুই প্ৰকাৰৰ ভূমিৰ নাম লিখা।

আকবৰেৰ অধীনস্থ যে-কোনো দুই প্ৰকাৰেৰ ভূমিৰ নাম লেখো।

আকবৰনি সিদ্ধাব জায়খিজায়া মৌননৈ ৰোখৌমনি হানি মুং লিৰ।

(ix) Who introduced the permanent settlement in Bengal and when ?

বংগত চিৰস্থায়ী বন্দবস্তৰ প্ৰবৰ্তন কোনে কেতিয়া কৰিছিল ?

বঙ্গে চিৰস্থায়ী বন্দোবস্তেৰ প্ৰবৰ্তন কে কৰে কৰেছিল ?

বংগআব অৰায়থা বন্দৰ থাথাযক্সৌ সৌ আৰো মাৰ্ভ্লা খ্ৰালামদৌমৌন ?

(x) What were Northern Black Polished ware ?

উত্তৰাঞ্চলেৰ ক'লা পলিচ দিয়া শিল্প সত্ত্বেৰ কি ?

উত্তৰাঞ্চলেৰ কালো পালিশ দেওয়া শিল্প সত্ত্বেৰ কি ?

সাহা আনসৌলনি গৌসৌম পলিস দাৰিমিনা মা ?

3. Answer the following questions : (any eight)

4×8=32

ডলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ উত্তৰ লিখা : (যিকোনো আঠটা)

নীচৰ প্ৰশ্নগুলিৰ উত্তৰ লেখা : (যে-কোনো আটটি)

গাহায়নি সোঁনায়ফোরনি ফিননায় লিৰ : (মোনদাঈননি)

(i) Explain why the Harappan Civilization is called an urban civilization ?

হৰপ্পা সভ্যতাক নগৰীয়া সভ্যতা বুলি কিয় কোৱা হয় ব্যাখ্যা কৰা।

হৰপ্পা সভ্যতাকে নাগৰিক সভ্যতা কেন বলা হয় ব্যাখ্যা কৰো।

হৰপ্পা সোঁদোমস্নিষ্ট্রৌ মানো নোগোৱাৰি সোঁদোমস্নি ঝুঁনায় জায়ো ফোৱমায়।

(ii) Which 'smriti' laid down the duties of the Chandals? What were the duties of a Chandal according to the text?

কোনখন 'স্মৃতি শাস্ত্ৰ'ই চণ্ডালসকলৰ কৰ্তব্য নিৰ্দ্ধাৰণ কৰিছিল ? চণ্ডালসকলৰ কৰ্তব্যসমূহ কি কি আছিল ?

কেন 'স্মৃতি শাস্ত্ৰ' চণ্ডালদেৱ কৰ্তব্য নিৰ্দ্ধাৰণ কৰে দিয়েছিল ? চণ্ডালদেৱ কৰ্তব্যসমূহ কি কি ছিল ?

মা বিসম্বি আ সান্দালফোৱনি মাৱফাৰি (বিবান) থি খালামদোঁমোন ? সান্দালফোৱনি মাৱনাংগৌ বিবানফোৱা মা মা ?

(iii) Discuss the causes of the rise of Magadha.

মগধৰ উত্থানৰ কাৰণসমূহ আলোচনা কৰা।

মগধেৰ উত্থানেৰ কাৰণসমূহ আলোচনা কৰো।

মগধনি জাখাংফুনাযনি জাহোনফোৱেৰৌ সাৱৰায়।

(iv) Write a note on the Buddhist texts.

বৌদ্ধ শাস্ত্রসমূহৰ বিষয়ে এটি টোকা লিখা।

বৌদ্ধ শাস্ত্রসমূহ সম্পৰ্কে একটি টীকা লেখা।

বৌদ্ধ বিজাৰফোৱনি সোমোন্দৈ মোনসে লিৱসুথায় লিৱ।

(v) Discuss about the Paik system under the Ahoms.

আহোম শাসন ব্যবস্থার পাইক প্রথাৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা।

আহোম শাসন ব্যবস্থায় পাইক প্রথা সম্পৰ্কে আলোচনা কৰো।

আহোম স্থুথায়নি পাঙ্ক খ্ৰান্থিনি সোমোন্দৈ সাবরায়।

(vi) What did Bernier state regarding land ownership in India ?

ভাৰতত মাটিৰ মালিকীস্বত্বৰ বিষয়ে বাৰ্ণিয়াৰে কি মত প্ৰকাশ কৰিছিল ?

ভাৰতে জমিৰ মালিকানাৰ স্বত্ব সম্পৰ্কে বাৰ্ণিয়াৰ ৰাজ্য কি মত প্ৰকাশ কৰেছিল ?

ভাৰতনি হানি বিগোমনি মোনথায়নি সোমোন্দৈ বাৰ্ণিয়াৰা মা বুন্দোমোন ?

(vii) Write briefly about the popular practice of Islam.

ইছলাম ধৰ্মৰ জনপ্ৰিয় ৰীতিনীতিৰ বিষয়ে চমুকৈ লিখা।

ইসলাম ধৰ্মেৰ জনপ্ৰিয় ৰীতিনীতি সম্পৰ্কে সংক্ষেপে লেখা।

ইসলাম ঘোৱোমনি মুদাংখা আসাৰ খ্ৰান্থিনি সোমোন্দৈ সুদয়ৈ লিৱ।

(viii) Discuss the role of the Zamindars in Mughal period.

মোগল যুগত জমিদাৰসকলৰ ভূমিকা সম্পৰ্কে আলোচনা কৰা।

মুঘল যুগেৰ জমিদাৰদেৰ ভূমিকা সম্পৰ্কে আলোচনা কৰো।

মুগল মুগানি হা বিগোমাফোৱনি (জমিদাৰ) বিফাবনি সোমোন্দৈ সাবরায়।

(ix) What arguments were put forward by the members of the Constituent Assembly in favour of a strong Central Government ?

সংবিধান সভাৰ সদস্যসকলে এখন শক্তিশালী কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰৰ সপক্ষে কি কি যুক্তি দাঙি ধৰিছিল ?

সংবিধান সভাৰ সদস্যগণ একটি শক্তিশালী কেন্দ্ৰীয় সরকারের সপক্ষে কি কি যুক্তি তুলে ধরেছিল ?

संबिजिद आफ्दनि सोद्रोमाफोरा गोहो गोरा मिरु सरकार दानो मा मा जुक्ति हांदोंमोन ?

(x) Write a note on the Santhals.

চাঁওতালসকলৰ বিষয়ে এটি টোকা লিখা।

সাঁওতালদের সম্পর্কে একটি টীকা লেখো।

सावतालफोरनि सोमोन्दै मोनसे लिरसुंथाय लिर।

(xi) Write a brief note on the Revolt of 1857.

১৮৫৭ খ্রীষ্টাব্দৰ বিদ্রোহৰ এটি চমু টোকা লিখা।

১৮৫৭ খ্রীষ্টাব্দেৰ বিদ্রোহ সম্পর্কে একটি সংক্ষিপ্ত টীকা লেখো।

1857 ख्रिष्टाब्दनि बिग्रायनायनि सायाव मोनसे सुंद लिरथाइ लिर।

(xii) Why was 'salt' destroyed by the colonial government ? Why did Mahatma Gandhi consider the salt tax more oppressive than other taxes ?

ঔপনিবেশিক চৰকাৰে 'নিমখ' কিয় ধ্বংস কৰিছিল ? মহাত্মা গান্ধীয়ে নিমখ কৰ অন্য কৰতকৈ বেছি শাস্তিমূলক বুলি কিয় বিবেচনা কৰিছিল ?

ঔপনিবেশিক সরকার 'লবণ' কেন ধ্বংস করেছিল ? মহাত্মা গান্ধী লবণ কৰকে অন্যান্য কৰের থেকে বেশি শাস্তিমূলক বলে কেন বিবেচনা করেছিলেন ?

गुबुन हादरारि फालांगियारि (फामुवारि) सरकारा "संखि" मानो फोजोबस्त्रांदोंमोन ? महत्मा गान्धीया संखि ख्राजोनाख्रौ मानो गुबुन ख्राजोनानिखुइ बांसिन साजा गोनान्सिन होना बुंदोंमोन ?

(xiii) Describe briefly the Accounts of Assam by Shihabuddin Talish.

অসম সম্পৰ্কে চিহাবুদ্দিন তালিছৰ টোকাৰ এটি চমু বিৱৰণ দিয়া।

আসাম সম্পৰ্কে শিহাবুদ্দিন তালিশেৰ বিচাৰ-বিবেচনাৰ একটী সংক্ষিপ্ত বিৱৰণ দাও।

आसामनि सोमोन्दै सिहाबुद्दिन तालिसनि रेबदांथिनि सोमोन्दै मोनसे सुंद फोरमायथि लि।

(xiv) Discuss about the revolts of against the British during the first half of 19th century in Assam.

19 শতিকাৰ আৰম্ভণিতে বৃটিছৰ বিৰুদ্ধে অসমত হোৱা বিদ্ৰোহসমূহৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা।

19 শতকৰ প্ৰাৰম্ভে ব্ৰিটিশেৰ বিৰুদ্ধে আসামে হওয়া বিদ্ৰোহসমূহৰ বিষয়ে আলোচনা কৰো।

19 जौथायनि सिगां बाहागोआव ब्रितिसनि हँथायँ आसामाव जानाय बिग्रायनायफोरनि सोमोन्दै सावराय।

4. Read the given passages carefully and the questions that follow :

6×3=18

তলৰ পাঠ্যাংশবোৰ ভালদৰে পঢ়া আৰু সংলগ্ন প্ৰশ্নবোৰৰ উত্তৰ দিয়া :

নীচৰ পাঠ্যাংশগুলি ভালো কৰে পড়ো এবং সংলগ्न प्रश्नগুলির উত্তর দাও :

गाहायनि फराखीं मोजाई फराय आरो सौनायफोरनि फिननाय लि।

(a) How artefacts are identified ?

Processing of food required grinding equipment as well as vessels for mixing, blending and cooking. There were made of stone, metal and terracotta. This is an excerpt from one of the earliest reports an excavations at Mohenjodaro, the best-known Harappan site :

Saddle querns...are found in considerable numbers... and they seem to have been the only means in use for grinding cereals. As a rule, they were roughly made of hard, gritty, igneous rock or sandstone and mostly show signs of hard usage. As their bases are usually convex, they must have been set in the earth or in mud to prevent their rocking. Two main types have been found : those on which another smaller stone was pushed or rolled to and fro, and others with which a second stone was used as a pounder, eventually making a large cavity in the nether stone. Querns of the former type were probably used solely for grain : the second type possibly only for pounding herbs and spices for making curries. In fact, stones of this latter type are dubbed "curry stones" by our workmen and our cook asked for the loan of one from museum for use in the kitchen.

(From Ernest Mackay, 'Further Excavations at Mohenjo-daro, 1937).

Questions :

- (i) What was the equipment used for grinding cereals? 1
- (ii) What were the materials used for making grinding equipment? 2
- (iii) What were the types of grinding equipment? How were they used? 1+2=3

দৈনন্দিন জীৱনত ব্যৱহৃত হস্তনিৰ্মিত সা-সঁজুলিবোৰ কিদৰে চিনাক্ত কৰা হয়?

খাদ্য প্ৰস্তুতকৰণ প্ৰণালীৰ প্ৰাথমিক কাৰ্যবিধিৰ বাবে খুন্দনা তথা ওড়ি কথা সঁজুলিৰ লগতে বাবে-মিহলি সংমিশ্ৰণ, মিশ্ৰিতকৰণ আৰু বন্ধনৰ বাবে পাত্ৰৰ প্ৰয়োজন। হৰপ্পাত শিল, ধাতু

আৰু পোৰা মাটিৰে এনে সঁজুলি আৰু পাত্ৰ সজা হৈছিল। এই সংক্ৰান্তত হৰণীয় সভ্যতান আটাইতকৈ জনা-শুনা ঠাই মহেন্জোদাৰোত সংঘটিত খনন কাৰ্য সম্বন্ধীয় এক নিবনণীৰ উদ্ধৃতি তলত সন্নিবিষ্ট কৰা হৈছে—

...বহু সংখ্যক জাঁতৰ আবিষ্কাৰে এইটোৱে সূচায় যে বীজ শস্য গুড়ি কৰিবলৈ এইবিধেই আছিল একমাত্ৰ সঁজুলি (নিয়মানুসৰি এইবোৰ নিৰ্মিত হৈছিল কঠিন, অমসৃণ আধেয়শিলা (জুই তেলত তলত গলিত লাভা গোট মাৰি হোৱা শিল) বা জলীয় শিলৰ দ্বাৰা। জাঁতবোৰ সজোৰে আৰু কাঢ়াৰে ব্যৱহৃত হোৱাৰ স্পষ্ট ইঙ্গিত পোৱা গৈছিল। সাধাৰণতে, জাঁতবোৰ দুৰাপিঠীয়া হোৱা বাবে ইয়াৰ হেন্দোলনি বন্ধ কৰিবলৈ নিশ্চয় মাটি বা বোকাত ইয়াৰ্ক দৃঢ়ভাৱে স্থাপন কৰি লোৱা হৈছিল। (জাঁতবোৰ আছিল প্ৰধানতঃ দুই প্ৰকাৰৰ—কিছুমানত আন এটা ক্ষুদ্ৰাকৃতিৰ শিল অগা-পিছাকৈ থেলি আৰু বগৰাই বগৰাই বস্তু পিহাৰ হৈছিল আৰু আনটো ক্ষেত্ৰত বস্তু থেতেলা বা গুড়ি কৰিবলৈ দ্বিতীয় এটা শিল ব্যৱহাৰ কৰিছিল। ইয়াৰ ফলত জাঁতৰ নিম্ন ভাগৰ ভূ-পৃষ্ঠত সৃষ্টি হৈছিল এটা ডাঙৰ গাঁত। প্ৰথমবিধ জাঁত সম্ভৱতঃ কেৱল বীজশস্যৰ বাবে ব্যৱহৃত হৈছিল আৰু দ্বিতীয় বিধৰ ব্যৱহাৰ আছিল বনৌষধি বা শাক-পাত থেতেলিবলৈ বা বন্ধা-বঢ়াৰ বাবে মচলা আদি পিহাতেই সীমাবদ্ধ। দৰাচলতে, দ্বিতীয়বিধ জাঁতত ব্যৱহাৰ কৰা শিল টুকুৰাক আমাৰ বনুৱাসকলে 'আঞ্জাৰ মচলা গুড়ি কৰা শিল' নাম দিছিল আৰু ৰাঙ্কনিয়ে ইয়াক যাদুঘৰৰ পৰা ধাৰে নি ৰাঙ্কনি ঘৰত ব্যৱহাৰ কৰিবলৈ কুতুৰিছিল।

(আৰ্ণেষ্ট মেকিৰ 'Further Excavations at Mohenjo-daro, 1937' ৰ পৰা লোৱা হৈছে।)

প্ৰশ্নসমূহ :

- (i) শস্যৰ বীজ গুড়ি কৰিবলৈ কি সঁজুলি ব্যৱহাৰ কৰিছিল? 1
- (ii) শস্য গুড়ি কৰা সঁজুলি প্ৰস্তুত কৰিবলৈ কি ব্যৱহাৰ কৰিছিল? 2
- (iii) শস্য গুড়ি কৰা সঁজুলি কি কি প্ৰকাৰৰ? এইবোৰ কেনেকৈ ব্যৱহাৰ কৰা হৈছিল?

1+2=3

দৈনন্দিন জীৱনে বাবহৃত হস্তনির্মিত শিল্পকৰ্মগুলি কিভাবে শনাক্ত কৰা হয়?

খাদ্য প্ৰস্তুতকৰণ প্ৰণালীৰ প্ৰাথমিক কাৰ্যবিধিৰ জন্ম চূৰ্ণ তথা গুড়ো কৰা যন্ত্ৰেৰে সঙ্গৈ ভালো কৰে সংমিশ্ৰণ, মিশ্ৰিতকৰণ এবং ৰন্ধনৰ জন্ম পাত্ৰেৰে প্ৰয়োজন। হ্ৰপ্লাতে পাপৰ, ধাতু এবং পোড়া মাটি দিয়ে এই ধৰণেৰে সরঞ্জাম এবং পাত্ৰ বানানো হৈছিল। এই সংক্ৰান্ত হ্ৰপ্ৰীয় সভ্যতাৰে সব থেকে পৰিচিত স্থান মহেঞ্জোদাৰোতে সংঘটিত খনন কাৰ্য সন্দৰ্ভীয় একটি বিৱৰণেৰে উদ্ধৃতি নীচে সন্নিবিষ্ট কৰা হৈছে—

... বহু সংখ্যক যাঁতাৰে আৱিষ্কাৰ এইটাই প্ৰমাণ কৰে যে বীজ শস্য গুড়ো কৰাৰ জন্ম এগুলিই ছিল একমাত্ৰ সরঞ্জাম। নিয়মানুসাৰে এগুলি নিৰ্মিত হৈছিল কঠিন, অমসৃণ আগ্নেয়শিলা বা বেলেপাথৰে দ্বাৰা। যাঁতাগুলি সজোৰে এবং ক্ৰুড়াভাৱে বাবহৃত হওয়াৰে স্পষ্ট ইঙ্গিত পোৱা গিয়েছিল। যাঁতাগুলি বৃক্ষৰু ক্ৰমোন্নত তলবিশিষ্ট হওয়াৰে জন্ম এবং প্ৰবলভাৱে আলোড়ন বন্ধ কৰাৰ জন্ম নিশ্চয় মাটি বা কৰ্দমায় এটিকে দৃঢ়ভাৱে স্থাপন কৰে নেওয়া হৈছিল। যাঁতাগুলি ছিল প্ৰধানতঃ দুই প্ৰকাৰেৰে— কতকগুলিতে অন্য একটি ক্ষুদ্ৰাকৃতিৰ পাথৰ আও-পিছু কৰে ঠেলে এবং গড়িয়ে গড়িয়ে বন্ধ পেৰা হৈছিল এবং অন্য ক্ষেত্ৰে বন্ধ থ্যাৎলা বা গুড়ো কৰাৰ জন্ম দ্বিতীয় একটি পাথৰে বাবহৃত কৰা হৈছিল। এৰে ফলে যাঁতাৰে নিম্নভাগেৰে ডু-পৃষ্ঠে সৃষ্টি হৈছিল একটি বড় গৰ্ত। প্ৰথম প্ৰকাৰেৰে যাঁতা সম্ভৱতঃ কেৱল বীজ শস্যেৰে জন্ম বাবহৃত হৈছিল এবং দ্বিতীয় প্ৰকাৰেৰে বাবহৃত ছিল বনৌষধি বা শাক-পাতা পেৰাৰে জন্ম বা ৰন্ধনৰে জন্ম মশলা ইত্যাদি পেৰাতেই সীমাবদ্ধ। মোট কথা, দ্বিতীয় প্ৰকাৰেৰে যাঁতা বাবহৃত কৰা পাথৰ টুকৰাকে আমাদেৰে কাৰিগৰেৰে 'সবজিৰে মশলা গুড়ো কৰা শিল' নাম দিয়েছিল এবং ৰাধুনি সেটি মিউজিয়াম থেকে ধাৰ নিয়ে ৰান্নাঘৰে বাবহৃত কৰে নিয়েছিল। (আৰ্ণেষ্ট মেকিৰ 'Further Excavations at Mohenjo-daro, 1937'-এৰে থেকে নেওয়া হৈছে)

প্ৰশ্নসমূহ :

- (i) শস্যেৰে বীজ গুড়ো কৰতে কি সরঞ্জাম বাবহৃত কৰেছিল ? 1
- (ii) শস্য গুড়ো কৰাৰে সরঞ্জাম প্ৰস্তুত কৰাৰে জন্ম কি বাবহৃত কৰেছিল ? 2
- (iii) শস্য গুড়ো কৰাৰে সরঞ্জাম কি কি প্ৰকাৰেৰে ? এগুলি কিভাবে বাবহৃত কৰা হৈছিল ? 1+2=3

सानफ्रोमबोनि जिउआव बाहायनाय आखायजों दानाय आयजें आयलाफोरखौ मावोरें
सिनायनाय जायो—

आदार बानायनो थाखाय संग्रा आयजेंनि गोनांथि जादोंमोन । संग्रा आयजेंफोरखौ अन्थाइ ताम
एबा सावनाय हानिफ्राय बानायोमोन । गोवां थावनियावनो खन्नि एन्ना उवाल मोननाय जादों ।
बे आयजेंफोरखौ बिसोर गोरा मुवा वेगर लोगोसे मसला आरि देनायाव बाहायोमोन ।

आदार बानायनाय राहानि गुदि खामानिनि थाखाय होखेमग्रा एबा गुन्दै थानाय आगजुजों
लोगोसे गलाय-देरनायनि गलाय गथाय खालामनाय आरो संनायनि थाखाय आयजेंनि
गोनांथि जायो । हरप्पायाव अन्थाइ, धातु आरो सावनाय हाजों बिबदि आयजें आरो दो
दोखोल दानाय जादोंमोन । बे बेलायाव हरप्पायारि सोदोमस्त्रिनि वयनिखुइ रोंखा राखा थावनि
महेनजदारोआव मावनाय जानाय खामानिनि सोमोन्दै मोनसे फोरमायथायनि बिबुंथिखौ
गाहायाव होनाय जाबाय—

गोवां अनजिमा अन्थाइ हुग्रा आगजु संदिहुननाया वेखौनो दिन्थियो दि आवाद वेगर गुन्दै
खालामनो बेनो मोनसेल आगजु । खान्थिवादिदै बेफोरखौ बानायनाय जादोंमोन गोरा,
स्लिमनडै अरगें अन्थाइ (अरनि थावनि अन्थाइ) एबा लाव लीव अन्थाइजों । अन्थाइ हुग्रा
आगजुफोरा बोलोहोना, आरो गोरायै बाहायनायनि रोखा हसारा मोननो हादोंमोन । सरासनस्रायै
अन्थाइ हुग्रा आयजेंफोरा बायजोफासे दुलुर एबा दबनाय आरो बिखौ दिन्दाडै लोर सोर
मावनायनिफ्राय हावुआव फजनाय जायो । अन्थाइ हुग्रा आगजुफोरा गुबैयै मोननै रोखोमनि
मोन-माखासेफोराव गुबुन मोनसे फिसा महरनि अन्थाइ उन-आवगायै नारहरना सोहरनाय
जादोंमोनआरो गुबुनखौ मुवा नारथ्रोदनो एबा गुन्दै खालामनो नैथि मोनसे अन्थाइ बाहायनाय
जादोंमोन । बेनि थाखाय अन्थाइ हुग्रा आगजुनि गाहाय बाहागोनि हा बाहागोआव
सोमजिदोंमोन मोनसे गिदिर हाखर । गिबि रोखोम अन्थाइ हुग्रा आगजुआ जागौ
फिथाइवेगरनि थाखायल बाहाय जादोंमोनआरो नैथि रोखोमनि बाहायथाया जादोंमोन हाग्रानि
मुलि एवा मैगं-मैला बिलाइ देनो एबा संनाय खावनायनि थाखाय मसला बायदि देनायवनो
थादोंमोन । वुनो-थाडोब्ला नैथि रोखोम अन्थाइ हुग्रा आयजें बाहायनाय अन्थाइ थुखाखौ
जोंनि मावदांसाफोरा ओंखिनि मसला देनाय अन्थाइ मुं दोनदोंमोन आरो ओंखाम संग्राया
वेखौ जादु ननिफ्राय दाहार लांना-ओंखाम संग्रा नआव बाहायनो बियोमोन ।

आर्नेस मोफिनि 'Farther Excavations at Mohenjo-daro, 1937'
विजाबनिफ्राय दैखानाय जादों ।

- (i) आबादति बेगर गुन्दै खालामनो मा आयजें बाहानाय जायो ? 1
- (ii) आबादति बेगर गुन्दै खालामनाय आयजें दानो मा बाहायदोंमोन ? 2
- (iii) आबाद गुन्दै खालामनाय आयजेंफोरा मा मा रोखोमनि ? वेफोरखौ मायादि
बाहायनाय जादोंमोन ? 1+2=3

(b) Ibn Battuta's account of Delhi :

The city of Delhi covers a wide area and has a large population...The rampart around the city without parallel.

The breadth of its wall is eleven cubits; and inside it are houses for night sentry and gate-keepers. Inside the ramparts, there are storehouses for storing edibles, magazines, ammunition, ballistas and siege machines. The grains that are stored (if there ramparts) can last for a long time, without rotting... In the interior of the rampart, horsemen as well as infantrymen move from one end of the city to another. The rampart is pierced through by windows which open on the side of the city, and it is through these windows that light enters inside. The lower part of the rampart is built of stone; the upper part of Bricks. It has many towers close to one another. There are twenty eight gates of this city which are called darwaza, of there, the Budaun Darwaza is the greatest; inside the Mandui Darwaza there is a grain market..It (the city of Delhi) has a fine cemetery in which graves have domes over them, and those that do not have a dome, have an arch, for sure. In the cemetery they sow flowers such as tuberose, jasmine, wild rose etc; and flowers blossom there in all seasons.

Questions :

- (i) How many gates were there in the city of Delhi? Name the greatest gate. 1+1=2
- (ii) Give a brief description of the ramparts of Delhi as described by Ibn Battuta. 2
- (iii) How was the cemetery of Delhi? 2

ইবনবটুতাৰ বৰ্ণনাৰ দিল্লী—

বৃহৎ জনসংখ্যাৰে দিল্লী নগৰখনে এক বিস্তৃত অঞ্চল জুৰি আছিল। চহৰখন অসমান পকাৰ প্ৰাচীৰে বেৰি আছিল। প্ৰাচীৰসমূহ বহলে ১১ ফুট আছিল। ইয়াৰ ভিতৰফালে দুবাৰ বখীয়া আৰু বাতিৰ পহুৰাদাৰ ঘৰ আছিল। দুৰ্গৰ ভিতৰত খোৱাৰ বস্ত্ৰ, ওলী-বাকুদ, ক্ষেপণাস্ত্ৰ আৰু দুৰ্গ আক্ৰমণৰ যন্ত্ৰপাতিৰ ভঁৰাল আছিল। এই গঁড়ৰ ভিতৰত বখা খাদ্য দ্ৰব্যসমূহ বহুদিন নপচাকৈ আছিল। দুৰ্গটোৰ ভিতৰত অশ্বাবোহী আৰু পদাতিক সৈন্যই নগৰখনৰ ইমূৰৰ পৰা সিমূৰলৈ ঘূৰি ফুৰিছিল। প্ৰাচীৰসমূহ খিৰিকীযুক্ত আছিল, নগৰফালেৰ খোলা খিৰিকীৰে ভিতৰখন পোহৰাই ৰাখিছিল। বেৰসমূহৰ তলৰ অংশ শিল আৰু ওপৰ অংশ ইটাৰে নিৰ্মিত। ওচৰা-ওচৰিকৈ ভালেমান গম্বুজ আছিল। তাত ২৮ খন প্ৰবেশদ্বাৰ আছিল, এইবোৰক দৰৱাজা বুলি কোৱা হৈছিল। ইয়াৰে আটাইতকৈ ডাঙৰ দৰৱাজাখন আছিল বৃন্দন দৰৱাজা। মান্দী দৰৱাজাৰ ভিতৰত এখন শস্যৰ বজাৰ আছিল। দিল্লী চহৰত এখন সুন্দৰ কবৰস্থান আছিল। প্ৰতিটো কবৰৰ ওপৰত একোটা গোলাকৃতি স্তম্ভ নিৰ্মাণ কৰা হৈছিল। কবৰস্থানখনত তেওঁলোকে ৰজনীগন্ধা, গোলাপ, জেচমিন, বনৰীয়া গোলাপ আদি ফুলৰুইছিল আৰু গোটেই বছৰজুৰি এই ফুলবোৰ ফুলি আছিল।

প্ৰশ্নসমূহ :

- (i) দিল্লী চহৰত কেইখন প্ৰবেশদ্বাৰ আছিল? আটাইতকৈ ডাঙৰ প্ৰবেশদ্বাৰখনৰ নাম কি আছিল? 1+1=2
- (ii) ইবন বটুতাৰ দৃষ্টিৰে দিল্লীৰ দুৰ্গবোৰৰ এটি বৰ্ণনা দিয়া। 2
- (iii) দিল্লীৰ কবৰস্থানখন কেনেকুৱা আছিল? 2

ইবনবতুতার বর্ণনায় দিল্লী—

বৃহৎ জনসংখ্যায় দিল্লী নগর একটি বিস্তৃত অঞ্চল জুড়ে ছিল। শহরটি অসমান পাক্য প্রাচীর দিয়ে ঘেরা ছিল। প্রাচীরগুলি প্রস্থে ১১ ফুট ছিল। এর ভিতর দিকে দারোয়ান এবং রাত্রির পাহারাদারের ঘর ছিল। দুর্গের ভিতরে খাওয়ার জিনিস, গুলি-বারুদ, ক্ষেপণাস্ত্র এবং দুর্গ আক্রমণের যন্ত্রপাতির ভাণ্ডার ছিল। এই ঘরের ভিতরে রাখা খাদ্য দ্রব্যসমূহ বছদিন না পচে থাকতো। দুর্গটির ভিতরে থাকা অশ্বারোহী এবং পদাতিক সৈন্য নগরের এমাপা থেকে ওমাথা পর্যন্ত ঘুরে বেড়িয়েছিল। প্রাচীরগুলি খিড়কীযুক্ত ছিল। নগরের দিকের খোলা সিঁড়নী দিয়ে ভিতরটা আলোকিত হয়ে থাকতো। দেওয়ালের নীচের অংশ পাথর এবং উপরের অংশ ইটের তৈরি। সামনা-সামনি বেশ কিছু গম্বুজ ছিল। সেটিতে ২৮টি প্রবেশদ্বার ছিল, এগুলিকে দরওয়াজা বলা হত। এর মধ্যে সব থেকে বড় দরওয়াজাটি ছিল বৃন্দন দরওয়াজা। মাম্দি দরওয়াজের ভিতরে একটি শস্যের বাজর ছিল। দিল্লী শহরে একটি সুন্দর কবরস্থান ছিল। প্রতিটি কবরের উপরে একটি গোলাকৃতি স্তম্ভ নির্মাণ করা হয়েছিল। কবরস্থানে তারা রজনীগন্ধা, গোলাপ, জেসমিন, বন্য গোলাপ ইত্যাদি ফুল রোপন করেছিল এবং সমস্ত বছর ধরে এই ফুলগুলি ফুটে থাকতো।

প্রশ্নসমূহ :

- (i) দিল্লী শহরে কটি প্রবেশদ্বার ছিল ? সব থেকে বড় প্রবেশ দ্বারটির নাম কি ছিল ?
1+1=2
- (ii) ইবন বতুতার দৃষ্টিতে দিল্লীর দুর্গগুলির একটি বর্ণনা দাও। 2
- (iii) দিল্লীর কবরস্থানটি কিরকম ছিল ? 2

ইবন বতুতানি দিল্লী

দিল্লী নোগোরা মোনসে গুবার জায়গা আবগ্রিনানৈ লাদোঁমোন আরো বেয়াব গোবাঁ সুবুঁ অনজিমা দড়-মোন। বৈ সমাব নোগোরখৌ সোরগিদিঁ আবগ্রিনানৈ দোননায় দুর্গ (Rampart) আ গুবুনজৌ রুজুজায়ঁমোন। যিনি ইন্জুরআ 11 মু (cubit) গুবারমোন, বিনি সিডাবনো দড়-মোন হরনি সমাব ফহেরা হোগ্রা (Night Sentry) আরো দরজা নেগ্ৰা (gate keeper) ফোরনি থাখায় থাগ্রা ন'। দুর্গনি সিডাব জাগ্রা মুবা বুধুমনানৈ দোননো থাখায় বাখি, খার বারুদ (Magazines) আরো দাবহানি আয়জঁ আয়লা (ammunitions) দোনগ্ৰা, আরো লোগোসে কামান এবা বেরগ্ৰা অস্র (Ballistas) আরো গুবুন জায়গাফোরখৌ গাগ্লোবনায়

समाव बाहायग्रा गुबुन अस्त्रफोर दोनग्रा बाखिबो दडमोन। दुर्गनि सिडाव चुथुमनाने दोननाय जाग्रा मुवानि बेगर (grains) फोरा सेवा एबा गात्रि जायालासे गोबाव सान जोरनाय बादि दोननाय जायोमोन। दुर्गनि सिडाव गराय-दावहारु (Horseman) आरो आर्थे दावहारु (Infantry) फोरा नोगोरनि गालफारसेनिफ्राय गुबुन मोनसेसिम थांलाय फैलाय खालामबाय थायोमोन। दुर्गनि सिडाव खिरखि (Window) नि थाग्वायलसो गुदुं दोननाय जायोमोन आरो बे खिरखिफोरखौ नोगोरनि सिंजोंसो खेवनो हायोमोन आरो बे खिरखिफोरजोंनो दुर्गनि सिडाव सां जायोमोन। दुर्गनि गाहायनि बाहागोखौ अन्याइजों आरो गोजौनि बाहागोखौ इथाजों बानायनाय जादोंमोन। बे दुर्गआव गोबांधार गुम्बुज (Tower) फोर दडमोन जायफोरखौ मोनसेनिफ्राय गुबुन मोनसेनि इसे खाथि खाथियावनो बानायनाय जादोंमोन। बे नोगोरहा गासै 28 हाबग्रा दरजाफोर दडमोन बेफोरखौ दरवाजा बुंनाय जायोमोन। बिनि गेजेराव बुदाउन दरवाजा (Budaun Darwaza) यानो गेदेरसिन मोन; मान्दवी दरवाजा (Mandal Darwaza) नि सिंधिंजाय जाग्रामुवानि बेगरफोर फानग्रा हाथायसालि दडमोन। गुल दरवाजा (Gul Darwaza) नि खाथियावनो दडमोन मोनसे फिथाइ सामथायनि बारि। दिल्ली नोगोराव गंसे समायना मांखरसालि दडमोन जैराव मांखरफोरनि सायाव दुलुर उखुम (Dome) फोर दडमोन आरो जामफोरनि सायाव दुलुर उखुम गैया बे मांखरफोरनि सायाव सायमारा एबा इसे दबनाय गोनां उखुम ब्लाबो नुनो मोनथारनाय जायोमोन। मांखरसालियाव रजनिगन्था, जेसमिन, हाग्रानि गलाप आरो बायदि बायदि बिबारनि विफांफोर गायना दोनोमोन आरो बोसोरनि गासै समावनो बेयाव बिबारफोरा बारबाय थायोमोन।

- (i) दिल्ली नोगोराव गंसे हाबग्रा दरजा दडमोन? बयनिखुइबो गेदेरसिम हाबग्रा दरजानि मुडा मा ? 1+1=2
- (ii) इबन बुततानि नोजोरजों दिल्ली दुर्गफोरनि मोनसे फोरमायथि हो। 2
- (iii) दिल्लीनि मांखरसालिया माबादि मोन ? 2

(c) "The real minorities are the masses of this country."

Welcoming the objectives Resolution introduced by Jawaharlal Nehru, N. G. Ranga said: Sir, there is a lot of talk about minorities. Who are the real minorities? Not the Hindus in the so-called Pakistan provinces, not the sikhs, not even the Muslims. No, the real minorities are the masses of this

country. There people are so depressed and oppressed and suppressed till now that they are not able to take advantage of the ordinary civil rights. What is the position ? You go to the tribal areas. According to law, their own traditional law, their tribal law, their lands cannot be alienated. Yet our merchants go there, and in the so-called free market they are able to snatch their lands. Thus, even though the law goes against this snatching away of their lands, still the merchants are able to turn the tribal people into veritable slaves by various kinds of bonds, and make them hereditary bond-slaves. Let us go to the ordinary villages. There goes the money-lender with his money and he is able to get the villages in his pocket. There is the landlord himself, the zamindar, and the *malguzar* and there are various other people who are able to exploit there villages. There is no elementary education even among the people. These are the real minorities that need-protection and assurances of protection. In order to give them the necessary protection, we will need much more than this Resolution.

Questions :

- (i) Who are according to N. G. Ranga the real minorities ?
<https://www.assamboard.com> 1
- (ii) Why are they the real minorities ? 3
- (iii) Why to they need protection ? 2

“প্রকৃত সংখ্যালঘু এইসকল জনসাধারণ।”

জব্বাহরলাল নেহরুৱে উত্থাপন কৰা উদ্দেশ্যমূলক প্ৰস্তাৱটোক আদৰণি জনাই এন.জি. বান্দ্ৰাই কৈছিল, “স্বৰ, সংখ্যালঘুৰ বিষয়ে বহুতো কথা-বতৰা হ’ল। প্রকৃত সংখ্যালঘু

কোন ? তথাকথিত পাকিস্তান প্ৰদেশৰ হিন্দুসকল, শিখসকল আনকি মুছলীমসকলো নহয়, (প্ৰকৃত সংখ্যালঘু হ'ল দেশখনৰ জনসাধাৰণ।) এই মানুহগিনি এতিয়ালৈকে অৱহেলিত আৰু নিষ্পেয়িত আৰু অৱদমিত লোক। সেইবাবে সাধাৰণ সামাজিক অধিকাৰৰ সুবিধাখিনিত গ্ৰহণ কৰিবলৈ সমৰ্থ নহয়, অৱস্থাটো কেনেকুৱা ? তুনি জনজাতি অঞ্চললৈ যোৱা—(আইনমতে তেওঁলোকৰ নিজ পৰম্পৰাগত নিয়ম-কানুন, তেওঁলোকৰ জনজাতীয় আইন আৰু তেওঁলোকৰ মাটিও তেওঁলোকৰ পৰা বিচ্ছিন্ন কৰি নিব নোৱাৰে। তথাপি আমাৰ সদাগৰসকল এই জনজাতি এলেকাসমূহলৈ গৈ মুকলি বজাৰৰ নামত তেওঁলোকৰ মাটি কাটি লয়। এইদৰে যদিও তেওঁলোকৰ মাটি কাটি লোৱাটো আইনবিৰোধী, এতিয়াও বেপাৰীসকলে জনজাতীয় লোকসকলক বিভিন্ন প্ৰকাৰৰ চুক্তিপত্ৰৰ যোগেদি বেলেগ বেলেগ ধৰণৰ দাস হিচাবে ব্যৱহাৰ কৰি আছে আৰু এইটো বংশানুক্ৰমে চুক্তিবদ্ধ দাসতলৈ ৰূপান্তৰিত কৰিছে। এতিয়া আমি সাধাৰণ গাওঁবাসীৰ ওচৰলৈ যাও — তালৈ টকা ধাৰে দিয়া লোকসকলে জেপত টকা লৈ যায় আৰু গাওঁবাসীক তেওঁলোকৰ জেপৰ ভিতৰত ৰাখিবলৈ সক্ষম হয়। তাত স্বয়ম্বু মাটিৰ মালিক, জমিদাৰ আৰু মালগুজাৰ লগতে বেলেগ বেলেগ প্ৰকাৰৰ লোকসকল আছে, যিসকলে এই দুখীয়া গাওঁবাসীক শোষণ কৰিবলৈ সমৰ্থ হৈছে। তাতে এই মানুহবিলাকৰ আনকি প্ৰাথমিক শিক্ষাও নাই। এওঁলোকেই প্ৰকৃত সংখ্যালঘু যিসকলক সুৰক্ষা আৰু সুৰক্ষাৰ বাবে আশ্বাসৰ দৰকাৰ। তেওঁলোকক আৱশ্যকীয় সুৰক্ষা দিবৰ কাৰণে আমাৰ এই প্ৰস্তাৱটোতকৈ বহুত বেছি কৰ্মপন্থাৰ দৰকাৰ।”

প্ৰশ্নসমূহ :

(i)	এন. জি. ৰাঙ্গাৰ মতে প্ৰকৃত সংখ্যালঘু কোন ?	1
(ii)	তেওঁলোক কিয় প্ৰকৃত সংখ্যালঘু ?	3
(iii)	তেওঁলোকক কিয় সুৰক্ষাৰ প্ৰয়োজন ?	2

“প্ৰকৃত সংখ্যালঘু হ'ল এই দেশৰ জনসাধাৰণগণ।”

জগদহৰলাল নেহেৰু দ্বাৰা উত্থাপিত উদ্দেশ্যমূলক প্ৰস্তাৱটিকে অভিনন্দন জানিয়ে এন. জি. ৰাঙ্গা বলেছিল, “স্যৱ, সংখ্যালঘুৰ বিষয়ে অনেক কথা-বাৰ্তা আছে। প্ৰকৃত সংখ্যালঘু কে ? তথাকথিত পাকিস্তান প্ৰদেশৰ হিন্দুগণ, শিখগণ এমনিমুসলমানগণও নয়, প্ৰকৃত

সংখ্যালঘু হল দেশের জনসাধারণ। এই মানুষেরা এখন পর্যন্ত অবহেলিত এবং নিষ্পেষিত ও অবদমিত লোক। সেজন্য সাধারণ সামাজিক অধিকারের সুবিধাটুকুও গ্রহণ করতে সমর্থ নয়, অবস্থাটি কি ধরনের? তুমি জনজাতি অঞ্চলে যাও — আইনমতে তাদের নিজের পরম্পরাগত নিয়মকানুন, তাদের জনজাতীয় আইন এবং তাদের জমিও তাদের কাছ থেকে বিচ্ছিন্ন করে নিতে পারে না। তথাপি আমাদের সদাগরেরা এই জনজাতি এলেকাওলিতে গিয়ে মুক্ত বাজারের নামে তাদের জমি কেড়ে নেয়। এইভাবে তাদের জমি কেড়ে নেওয়া যদিও আইনবিরোধী, এখনও ব্যবসায়ীরা জনজাতীয় লোকেদের বিভিন্ন প্রকারের চুক্তিপত্রের মাধ্যমে ভিন্ন ভিন্ন ধরনের দাস হিসাবে ব্যবহার করে আসছে এবং এটি বংশানুক্রম চুক্তিবদ্ধ দাসত্বে রূপান্তরিত করেছে। এখন আমরা সাধারণ গ্রামবাসীর কাছে যাই — যেখানে টাকা ধার দেওয়া লোকেরা পকেটে টাকা নিয়ে যায় এবং গ্রামবাসীদের তাদের পকেটে রাখতে সক্ষম হয়। সেখানে স্বয়ম্ভু জমির মালিক, জমিদার এবং মালওজারের সঙ্গে অন্যান্য ভিন্ন ভিন্ন প্রকারের লোকেরা আছে, যারা এই দরিদ্র গ্রামবাসীদের শোষণ করতে সমর্থ হয়েছে। সেখানে এই লোকেদের এমনকি প্রাথমিক শিক্ষাটুকুও নাই। এরাই প্রকৃত সংখ্যালঘু যাদের সুরক্ষা এবং সুরক্ষার জন্য আশ্বাসের দরকার। তাদের আবশ্যিকীয় সুরক্ষা দেওয়ার জন্য আমাদের এই প্রস্তাবটি থেকে অনেক বেশি কর্মপন্থার দরকার।”

প্রশ্নসমূহ :

(i) এন. জি. রান্ধার মতে প্রকৃত সংখ্যালঘু কে ?	1
(ii) তারা কেন প্রকৃত সংখ্যালঘু ?	3
(iii) তাদের কেন সুরক্ষা প্রয়োজন ?	2

“গুব্বৈ উন গোলৈ সোনা থানায় সুবুংফোর” :

জবাহরলাল নেহেরু আ দৈখানায বিখাংখিফোরখৌ মান হোনানৈ এন.জি.রাংগায়া বুংদৌমোন। ‘সার’ উন গোলৈসোনা (খুম-সানখৌনি) থানায়ফোরনি সায়াব গোবা সাবরাযনায় জাবায়। গুব্বৈ খুম এবা বাডাই সানখৌনি সোর ? সরাসনস্তা পাকিস্তান হাদরনি হিন্দুফোরা, সিখফোর, অদেবানি মুসলিমফোরাবো নডা। খার বাডাই সানখৌআ হাদরনি সুবুংআসো। বেখিনি সুবুঙা দাসিমবো নেবসিজানায়, গাদবজানায় সোবখজানায় সুবুং। বেখিয়ানো সাধারণ সমাজারি মোনথায়খিনিখৌবো আজাবনো হায়ি জায়ো। থাসারিয়া মাবাদি ? নৌ জনজাতি আনসোল-

সিম থাং — খান্দিবাদিয়ে বিসোরহা গাবনি আসাৰ খান্দি, বিসোরনি জনজাতীয় আয়েন আরো বিসোরনি হায়াব বিসোরনিফ্রায় গोजानाव लांखिनो हाया। धेवब्रो जॉनि फालांगिरिफोरा बै जनजाति ओनसोलसिम थानानै उदां हाथायनि मुडाव बिसोरनि हाफोरखौ सेना लायो। बेबादि बिसोरनि हा सेनानै लानाया आयेन बेरेखा, दाबो फालांगिरिफोरा नायदिसिना रोखोमनि सुक्तिनि गेजेरजों गुबुन गुबुन दाम होनानै बाहायबाय थादों आरो ब्रेयो फोलेरनि उननिफोराबो विदिनो मानिनानै लानांगौ जादों। दानिया जों साधारण गामियारि सुबुंफोरनि खाथिसिम थानि — रां दाहार होनाय सुबुंफोरा गोबां बिबानि रां लाडो आरो गामियारि सुबुंफोरखौ गावनि पकेताव लाखिनो हायो। बेयाव गाव हानि मालिक जमिदारजोंनो गुबुन गुबुन रोखोमनि मानसिफोर थायो। जायफोरा निखाउरि गामियारि सुबुंफोरखौ सोबखनो हादों। गुदियावनो बे गामियारि सुबुंफोरनि गुदि सोलोंथायाखि नियाबो गैया। विसोरनो थार बिथिडाव खम सानखो एबा उन गोग्लौसोना थानाय सुबुं जायफोरनो नांगौ रेखाथि आरो रेखाथिनि थाखाय नांगौ फोथायथि। बिसोरनो नांगौ रोखोमनि रेखाथि होनो जॉनि बे विथांखि निखुइ आरोबाव बांसिन हाबाफारि लानांगोन।

- (i) एन. जि. रांगानि बादिब्ला थारै खम सानखो (Minorities) आ सोर ? 1
- (ii) बिसोर मानो थार बिथिंडाव खम सानखो (Minorities) ? 3
- (iii) बिसोरनो मानो रेखाथिनि गोनां थि दड ? 2

5. (i) Draw a map of India and locate *any three* important centers of Revolt of 1857. 3+3=6

ভাৰতৰ এখন মানচিত্ৰ অংকন কৰি ১৮৫৭ চনৰ বিদ্ৰোহ হোৱা যিকোনো তিনিখন উল্লেখযোগ্য কেন্দ্ৰ চিহ্নিত কৰা।

ভাৰতৰ একটা মানচিত্ৰ অঙ্কন কৰে ১৮৫৭ সালৰ বিদ্ৰোহ হওয়া যে-কোনো তিনটি উল্লেখযোগ্য কেন্দ্ৰ চিহ্নিত কৰো।

भारत हादरनि मानसावगारि आखिनानै 1857. मायथाइनि जांखिथायनि जायखिजाया मोनथाम मुंखजाथाव मिरुनि सिनायथि हो।

